

© Uluslararası **İnsan Bilimleri** Dergisi

ISSN: 1303-5134
www.insanbilimleri.com

Cilt:2 Sayı:2 Yıl:2005
Yayın Tarihi: 6 Eylül 2005

CUMHURİYET ÇOCUĞU VE ÇEVRE DOSTU BİR TÜRK: MANİSA TARZANI

Doç. Dr. Nihat AYCAN¹

Özet

Çalışmada, Manisa Tarzan'ı olarak tanınan Kerkük Türkleri'nden Ahmeddin Carlak'ın Türkiye'deki Cumhuriyet rejimi ve özellikle çevre ile ilgili örnek tutum ve davranışları değerlendirilmiş; günümüzün çağdaş insanına örnek olacak dürüstlük ve çalışkanlık ilkelerine dayalı hayat tarzı, tanıtılmıştır. Manisa Tarzan'ın tanıtımına, temel toplum kurumlarından aile, eğitim, ekonomi, din, boş zamanlarını değerlendirme ve siyaset kurumlarıyla ilişkileri ele alınarak başlanmış ve onun bu davranışlarına doğrudan şabıt olanların sözleriyle de sürdürülmüştür. Çalışma ile dürüstlük ve çalışkanlık gibi kişilik özelliklerinden sadece ikisine sahip olmakla, Cumhuriyet ve çevre için neler yapılabileceği, nelerin başarılabilceği Manisa Tarzan'ı örneğinde açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Cumhuriyeti, çevre, dürüstlük, çalışmak, Manisa Tarzan'ı.

A TURKISH ENVIRONMENT'S FRIEND: MANISA'S TARZAN

Doç. Dr. Nihat AYCAN

Abstract

In this study; model attitudes and behaviours of Ahmeddin Carlak, from Kerkük Turks, concerning Republic of Turkey and specially environment have been explained. It has been presented that his life style dependent on base of honest and work to be model present time Turkish People. Therefore, Tarzan's relations with family, education, economy, religion, evaluation of spare time and politics institutions have been stated with expressions of witness. It has presented to Turkish People that to have only two characteristics like honest and work make him successful.

Keywords: Republic of Turkey, environment, honesty, to work, Manisa's Tarzan.

¹ Celal Bayar Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Manisa. nibataycan@hotmail.com

GİRİŞ

Araştırma konumuzu oluşturan 1315 (1899) Bağdat doğumlu Ahmeddin Carlak, Kerkük Türklerinden olmasıyla *Abmet Bedevi*, Manisa’da her gün saat 12.00 de, bayram günleri ile Ramazan ayının iftar, sahur saatleri gibi özel günlerin belirli saatlerinde top atarak vakit bildirmesiyle *Topçu Hacı*, doğa ile özdeşmiş giyim ve hayat tarzı nedeniyle *Tarzan*, Manisa’da kırk yılı bulan ikametinden dolayı da *Manisa Tarzan’ı* olarak anılır². Toplumda Manisa Tarzan’ı yada sadece Tarzan şeklinde tanıtıldığı ve toplumca da bu şekilde tanındığı için, çalışmada genel anlayış yönündeki adı, Manisa Tarzan’ı veya kısaca Tarzan olarak kullanılmıştır.

Tarzan’ın bir kişi olarak sosyal nitelikleri, temel toplum kurumlarıyla ilişki düzeyine göre tanımlanmış; onun sosyal ve fiziki çevreye katkısı ağaçlandırma ile yeşillendirme alanında gösterdiği olağanüstü çabası, bütüncü bakış açısıyla ortaya konulmuştur. Ayrıca onun tüm özellikleri, sosyal ve fiziki çevre ile ilgili temel nitelikleri, bütün-parça ilişkisini esas alan bir anlayışta, betimsel yöntemle yapılmış ve o, her toplumun temel kurumları olan aile, eğitim, ekonomi, din, siyaset ve boş zaman etkinliklerindeki işlevlerine göre ele alınmış; buradan Türkiye’nin Cumhuriyet ilkesini sahiplenmesi ile yeşil bir çevreye katkıda oynadığı rolü değerlendirilmiştir.

TOPLUMUN TEMEL KURUMLARINDAKİ İŞLEVİ BAKIMINDAN TARZAN

Her bireye bir kimlik ve kişilik kazandırarak onu diğer canlılardan ayıran ve sosyal bir kişi niteliğini kazandıran, bireylerin içinde yaşadığı temel toplum grupları ya da kurumları olan aile, eğitim, ekonomi, din, siyaset grup veya kurumları ile boş zaman etkinliklerindeki etkileşimidir³. Tarzan’ın kimlik ve kişiliği de söz konusu sosyal birimlerdeki etkileşim düzeyine göre belirleneceği için⁴, burada onun aile, eğitim, ekonomi, din, siyaset kurumlarının özelliğinde ve boş zaman etkinliklerindeki etkileşim şekli ortaya konulmuştur.

1. Tarzan aile özelliği ile incelendiğinde; onun ailesiyle ilgili bilgi, sadece Yörük, Bedevi ailesinin olduğu, Tarzan’ın çok genç yaşta onlardan ayrıldığı, araya savaşlar girdiği, bu savaşlar

² Avan, H. “Sevgi Adamı” Manisa Mektupları, Celal Bayar Üniversitesi Yüksek Öğrenim Vakfı Yayını, 2001; Dayıoğlu, E. “Manisa Tarzanı (Ahmet Bedevi)”, Manisa, 1 (2), 1982; Aksakal, B. Yeşilin Atası Manisa Tarzanı, Emek Matbaacılık, Manisa, 1993; Topan, M. “Manisa Tarzanı”, Manisa’nın Sesi Mesir, 1 (1), 1979; Çam, D. Hazırlayan “Ege’nin Cesur Yüreklere”, Yeni Asır, 2004.

³ Giddens, A. Sosyoloji, Yayına Hazırlayanlar: H.Özel-C.Güzel, Ayraç Yayınları, Ankara, 2003; Özkalp E - Kirel, Ç. Örgütsel Davranış, Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayını Eskişehir 2001; Gökçe, B. Türkiye’nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar, Savaş Yayınevi, Ankara, 1996.

⁴ Güvenç, B. Türk Kimliği, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1997.

sırasında Tarzan asker olduğundan, ailesi ile görüşmediğidir. Ayrıca kendisi de nişanlanmaktan öteye gidemediği için, bir aile kuramamıştır. Hayatını, güzel bulduğu kadınlara ya kır çiçeği vererek ya da kapılarının önüne çiçek buketi bırakarak geçirmiştir. Tarzan'ın hamile Melek Görgün'e "*inşallah oğlan olu*" dileğinde bulunması, kız olunca da "*merak etme arkadan oğlan gelir*" şeklindeki sözlerinden⁵ ataerkil bir aile anlayışında olduğu anlaşılır.

2. Tarzan eğitici özelliği ile incelendiğinde; eski ve yeni Türkçe'yi bilen Tarzan, sürekli gazete ve dergi satın almıştır. Ancak kendisine mektuplar gelmesine rağmen, ona ait bir mektuba rastlanmaması, Tarzan'ın eğitim düzeyinin en fazla okur seviyesinde olduğunu belirtir. Bununla birlikte Tarzan, zamanının iyi bir eğitimcisidir. Örneğin, 1930'lu yılların ortalarında Manisa'ya jeneratörle elektrik geldiğinde, elektrik kablolarıyla oynamak erkeklerde cesaret gösterisi haline dönüşmüş; bunun somut göstergesi ise "*Ben erkek adamım, bana elektrik ne yapabilir ki?*" sözleriyle belirtilmiştir. Ancak elektrik çarpması nedeniyle 10-15 kişinin hayatını kaybetmesi, bu konuda önlem alınmasını gerektirmiş; içinde Tarzan'ın da bulunduğu, ikna heyetleri oluşturulmuştur. Elektrik telleriyle sürekli oynadığı için hem kendisi, hem kent için tehlike oluşturan Ali'yi, Tarzan dışında hiç kimse ikna edememiştir. Tarzan da, Ali'yi ikna için Manisa'nın ilk elektrik mühendisi Habip'e götürmüştür. Habip Ali'yi düşük voltajlı elektrik kablosuna dokundurur. Bu kabloya dokunur dokunmaz yere düşen Ali, olayın ciddiyetini anlamış ve bir daha elektrikle oynamamıştır. Yine yol yapımı için, kent merkezindeki ağaçların sökülerek dikim için başka yere nakilleri sırasında Tarzan'ın: "*bu mevsimde sökülen ağaçların tutmayacağını ben de biliyorum, ama olsun, böyle yaparak ağaçları yaşatmak gerektiği konusunda eğitim görüyorlar*" sözleri onun eğitimi olduğunu göstermektedir. Tarzan'ın eğitici yanını gösteren bir başka örnek ise, ağaçları budama zamanında Tarzan'a yardımcı işçiler verildiğinde; bu işçilerden bazısı, kuru dallarla birlikte yaş dalları da kesmişlerdir. Durumu fark eden Tarzan, hemen kesilmiş kuru dalları küme haline getirip yakacak yapmaları için işçilere dağıtırken, yaş dal kesenlerin kümelerine taş koyar. İşçiler ertesi günü Tarzan'a taş olayını sorduklarında, Tarzan: "*yaş ağaç kesen sizlere bu ceza az bile*" şeklinde cevap vermiştir⁶. Buradan insanların sosyal ve fiziki çevrelerine zarar vermemesi için Tarzan'ın gösterdiği eğitim çabası, somut olarak ortaya çıkmaktadır.

3. Tarzan ekonomik özelliği ile incelendiğinde; onun ekonomik düzeyi ile eğitim düzeyinin aynı seviyede, hatta ekonomik düzeyinin eğitim düzeyinden daha alt seviyede olduğu anlaşılmıştır. Çünkü Tarzan, 1927 yılında bahçıvan olarak Manisa Belediyesi'nde işe alındığında, buradan sağladığı sınırlı gelirden zorunlu ihtiyacını karşıladıktan sonrasını yoksullara dağıtmaktadır.

⁵ Çam, D. Hazırlayan "Ege'nin Cesur Yürekları", Yeni Asır, 2004; Aksakal, B. Yeşilin Atası Manisa Tarzanı, Emek Matbaacılık, Manisa, 1993.

⁶ Aksakal, B. Yeşilin Atası Manisa Tarzanı, Emek Matbaacılık, Manisa, 1993.

Ekonomik harcamada önemli yeri olan giyim, gıda ve kişisel bakım Tarzan için hiçbir zaman sorun oluşturmamıştır. Zaten kıyafet olarak, sadece şort giymekte, onu da terziler ücretsiz dikmektedir. Yemek ihtiyacını, mümkün olduğunca doğadan sağladıklarıyla gidermekte ya da Dede Lokantası'na ücretsiz karşılanmaktadır. Esnaftan ücretsiz sağladığı sabunla da günde üç kez yıkanarak, vücut temizliğine özen gösteren Tarzan, çıplak vücudunu bitkilerden oluşturduğu özel yağ ile korumakta, saç ve sakalını düzenli taramakta, içki ve sigara gibi keyif verici maddeler kullanmadığından, harcaması da yok denilecek kadar az olmaktadır⁷.

Kısaca Tarzan, ağaçlardan yapılmış, oldukça sade donanımlı, basit bir yatak ve mum gibi zorunlu ihtiyaçlarını bulundurduğu bir kulübede, doğa ile özdeş halde yaşamaktadır. Böylece en ekonomik yaşantı şekliyle Tarzan, zamanın topluma tutumlu olmanın örneğini de sergilemiştir. Kısaca maddi servetten çok, insan ve ağaç sevgisi, alçak gönüllülük, çalışkanlık, dürüstlük gibi manevi değerleri öne çıkarmıştır.

4. Tarzan inanç özelliği ile incelendiğinde; dinin tapınma ile ilgili ritüellerini yerine getirmediği için, Manisa halkı arasında Tarzan'ın inançsız olduğu şeklinde bir kanı oluşsa da, onun konuşma ve davranışları, söz konusu ön yargıyı ortadan kaldırmaktadır. Örneğin, dağcılık kulübündeki arkadaşlarıyla konuşmasında Tarzan: *“dağların zirvesinde Allah'a daba yakın olduğunu”* söylerken, Anıtkabiri ziyaretinde de, ellerini havaya kaldırarak dua etmiştir⁸. Bu somut göstergeler onun inançlı, hatta Müslüman olduğunu belirtir. Toplumda belirli bir hareketi başlatabilmenin şartlarından birisi, toplumun değerleriyle inancını paylaşmaktır. Diğer yandan dinsiz toplumun kansız insana benzeyeceği, nasıl kansız insan olmaz ise, dinsiz toplumun da olmayacağı gerçeğini iyi bilen Tarzan⁹, toplumun inancını paylaşmakta, sadece dinin şekil biçim şartlarına uymamaktadır.

5. Tarzan'ın boş zamanlarını değerlendirme şekli incelendiğinde; tutkulu bir sinema izleyicisi ve Türk Müziği dinleyicisi olan Tarzan'ın, boş zamanlarında ya Manisa'ya gelen bütün filmleri izlediği ya da Türk Müziği sanatçıları dinlediği bilinir. Müziklerini dinlediği sanatçılara mutlaka kır çiçeklerinden oluşmuş buket verirken, beğenisini de *“sesiniz çeşme suyu kadar güzel”* sözleri ile belirtirken; Tarzan'ın inceliğine karşılık, başta Müzeyyen Senar, Safiye Ayla ve Münir Nurettin Selçuk gibi sanatçılar olmak üzere, pek çok sanatçı onunla ilgilenmiş, fotoğraf çekirmiştir¹⁰. Toplumdaki birçok kişi gibi, sanatçıların da Tarzan'ı kulübesinde ziyaret etmek istemesi, onun sosyal bir kişi olduğunun göstergesidir.

⁷ Aksakal, B. Yeşilin Atası Manisa Tarzanı, Emek Matbaacılık, Manisa, 1993; Avan, H. “Sevgi Adamı” Manisa Mektupları, Celal Bayar Üniversitesi Yüksek Öğrenim Vakfı Yayını, 2001.

⁸ Aksakal, B. Yeşilin Atası Manisa Tarzanı, Emek Matbaacılık, Manisa, 1993; Avan, H. “Sevgi Adamı” Manisa Mektupları, Celal Bayar Üniversitesi Yüksek Öğrenim Vakfı Yayını, 2001.

⁹ Aycan, N. Sağlık Sosyolojisi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Yüksek Öğrenim Vakfı Yayını, Manisa, 2002.

¹⁰Aksakal, B. Yeşilin Atası Manisa Tarzanı, Emek Matbaacılık, Manisa, 1993.

6. Tarzan siyaset yanı ile incelendiğinde; onun vatandaş olarak devletle ya da Cumhuriyet rejimi ile ilişkilerinde izlediği tutumu, siyaset kurumu ile ilişkisini belirtir. Bu özelliği de Cumhuriyet çocuğu ve çevreyi yeşillendirmesinde de etkili olduğu için, siyasi yanı alt başlıklarda ortaya konulmuştur.

a. Cumhuriyet çocuğu olarak Tarzan

Tarzan'ın devlet ya da kamusal alanla ilişkileri, hak ve sorumluklar merkezinde anlam kazanacağı için; dürüst ve sorumlu bir Türk vatandaşı şeklindeki davranışı ile Cumhuriyet ve Atatürk ilkelerini savunma düzeyi, onun devletle ilişkilerini ortaya koyar. Siyaset kişilerin genelde devlette anlamını bulan, kamusal alandaki kurum ya da gruplarla ilişkilerinde ortaya çıkar¹¹. Tarzan kamusal alanda bulunan kurum veya gruplarda resmi, mesafeli, kurala dayalı, ölçülü sosyal ilişkilerden önce; samimi, içten kişiler arası ilişkilerde bile, içe dönük bir kişilik yapısı sergilediği için, ne kişiler ne devletle yoğun etkileşime girmiştir¹². Ancak her tür ilişkisinde dürüst ve sorumlu bir vatandaş şeklinde davranmaya özen gösteren Tarzan, sadece bu iki temel niteliği ile kişiler arası ilişkilerini geliştirirken, devletle ilişkilerini de belirli düzeyde sürdürmüştür. Örneğin, Tarzan arkadaşlarıyla Manisa Spil Dağı'na tırmanışlarında, arkadaşlarından bazısının yolda rastladıkları kirazları toplamak istediğinde, Tarzan'ın "*hepsi ilacli*" diyerek onlara dokunmalarına nasıl engel olduğu, yürüyüş gurubundan Hüseyin Özbay tarafından anlatılırken; Çiftehan'daki dağa tırmanışları sırasında rastladıkları elmaların toplanmasını da aynı tutumla engellediği; hatta Bolkar Dağı'na tırmanışlarında buldukları kuzuyu da, yine Tarzan'ın ısrarlı tutumu nedeniyle sahibine geri verdikleri de Haydar Aksakal tarafından anlatılmıştır¹³. Somut örneklerle kısaca belirttiğimiz Tarzan'ın genel ilişkilerindeki bu sorumlu ve dürüst tutumunun kamu ile ilişkilerine yansması ise, seçim zamanında askıya çıkarılan seçmen listesindeki adını, listelerin askıya çıktığı ilk günlerde aramaya başlaması, oyunu mutlaka kullanması ve dört buçuk yıl askerlik yapması şeklindedir.

Tarzan'a Kerkük'e neden dönmediği sorulduğunda, tıpkı Atatürk gibi "*Türk yönetimi olmayan yerde yaşayamayacağımi*" söylemiş ve "*herkesi sevin*" önerisinde bulunmuştur. Hatırlanacağı üzere Atatürk de Türkiye'de barış içinde yaşamayı ilke edindiğinden, doğum yerini dışarıda bırakan bir coğrafyayı vatan olarak benimsemişti. Atatürk'ün diğer ilkelerini de davranışlarına aynı şekilde yansıtan Tarzan, Cumhuriyet savunuculuğunun somut örneğini birçok olayla vermiştir. Örneğin, Konya'da Mevlana'yı ziyareti sırasında Tarzan'ın üzerinde elbise olmaması nedeniyle, görevli engel olmak istediğinde; Tarzan, görevliye hemen Mevlana'nın giriş kapısında bulunan "*ne olursan ol, yine*

¹¹ Vergin, N. Siyasetin Sosyolojisi, Bağlam Yayınları, İstanbul, 2003.

¹² Avan, H. "Sevgi Adamı" Manisa Mektupları, Celal Bayar Üniversitesi Yüksek Öğrenim Vakfı Yayını, 2001; Çam, D. Hazırlayan, "Ege'nin Cesur Yürekleri", Yeni Asır, 2004

¹³ Aksakal, B. Yeşilin Atası Manisa Tarzanı, Emek Matbaacılık, Manisa, 1993.

Nihat AYCAN: Cumhuriyet çocuğu ve çevre dostu bir Türk: Manisa Tarzanı

de gel...” dizesiyle başlayan sözlerini göstermiştir. Bunun üzerine davranışından utanan görevli, başını önüne eğerek Tarzan’ın Mevlana’yı ziyaret etmesine izin vermiştir¹⁴. Kısaca Tarzan, kendisini Türk hissettiği gibi, evrensel ilkeleri benimseyip gerçek bir Türk Vatandaşı’nda bulunması gereken davranış örneğini de sergilemiştir.

Tarzan’ın Cumhuriyet çocuğu olduğunun başka göstergeleri ise, kulübesi önündeki direkte Türk Bayrağını daima asılı tutması; Montrö Antlaşması’nı duyunca “*bugün en sevinçli günümüz*” diyerek, arkadaşı Hüseyin Özbay’ı kucaklaması; Atatürk öldüğünde, “*babamız öldü*” diye ağlaması ve bu tarihten itibaren sakal bırakmaya başlamasıdır¹⁵.

Tarzan’ın Cumhuriyet çocuğu olduğunun başka göstergeleri de vardır. Örneğin, I.Dünya Savaşı sırasında Doğu Birliği’ne gönüllü katılması, müttefiklerin savaşı kaybetmesine çok üzülmesi; hatta Kerkük civarında İran’a ait bölgede yaşayan Şeyh Tahir kabilesinden Meral ile evlilik hazırlıkları yaparken, Mustafa Kemal’in Anadolu’da Milli Mücadele hareketini başlattığı haberini alınca, evlenme hazırlığından vazgeçip, Milli Mücadelede görev almak için yola çıkmasıdır¹⁶. Ayrıca Kurtuluş Savaşı’nda gösterdiği başarı nedeniyle *kırmızı şeritli madalya* ile ödüllendirilen Tarzan’ın, bu madalyasından daima gururla söz etmiş olması, onun Türk Devleti’ne bağlılık düzeyini gösterir.

Cumhuriyetin ilanından sonra Atatürk’ün Manisa’ya ilk geldiği 1925 yılında, Tarzan’ın da Kurtuluş Savaşı’nda en çok zarar gören kentlerden biri olan Manisa’yı tercih etmesi ve Manisa’daki ağaçlandırma çalışması ile dağ yürüyüşlerini daima ekiple gerçekleştirmesi, acaba bir tesadüf mü, yoksa bilinçli bir seçim mi? Bu sorunun cevabı ayrı bir araştırmanın konusu ise de, şurası bir gerçektir ki; tıpkı Kurtuluş Savaşı’nın olumsuz şartları gibi, yangınla dörtte üçü tamamen verimsizleşmiş bir kenti ağaçla yeşillendirilme çalışmasını başlatan da Tarzan’dır. Kurtuluş Savaşı nasıl zor şartlarda kazanılmışsa, ülke ekolojisini zenginleştirecek yeşillendirme de zor şartlarda kazanılmıyordu. Neredeyse diktiği her fidanın hemen tutması, hükümetin ilk imar planını Manisa’da uygulamaya koyması gibi unsurlar Tarzan’ı oldukça umutlandırmış ve çalışmasını ara vermeden sürdürmüştür. Atatürk’ün “*başarmak için yürüyenler asla yorulmazlar*” özdeyişine uygun olarak¹⁷, Tarzan da Bayram törenlerinin geçişlerinde ya da dağ yürüyüşlerinde, daima en önde olmuş; hatta yaşlılığında bile, en önde yürümekten vazgeçmemiştir. Ayrıca Tarzan’ın “*bayatta yaratıcı olma gücünü dağlarda sezdiğini*” söylemesi ve bu sözünü Türkiye’nin en büyük dağlarından Cilo Dağları, Palandöken Dağı, Ağrı Dağı, Munzur Dağları, Erciyes Dağı ile Torosların zirvelerine çıkararak

¹⁴ Aksakal, B. Yeşilin Atası Manisa Tarzanı, Emek Matbaacılık, Manisa, 1993.

¹⁵ Yeğinobalı, N. “Manisa Tarzanı”, Manisa 2000, TC. Manisa Vilayeti Yayını, 2000.

¹⁶ Dayıoğlu, E. “Manisa Tarzanı (Ahmet Bedevi)”, Manisa, 1 (2), 1982; Aksakal, B. Yeşilin Atası Manisa Tarzanı, Emek Matbaacılık, Manisa, 1993.

¹⁷ Atatürk, K. Nutuk, Bugünkü dille yayına hazırlayan: Z. Korkmaz, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 1997.

Nihat AYCAN: Cumhuriyet çocuğu ve çevre dostu bir Türk: Manisa Tarzanı

doğrulama kararlılığı kadar; bu dağların zirvesine çıktığında, eline Türk Bayrağı'nı alıp İstiklal Marşı'nı hem söylemiş, hem de söyletmiş olması da, onun Türklük ve Milliyetçiliği'nin düzeyini gösterir. Örneğin, ekibiyle Ağrı Dağı zirvesine çıkan Tarzan, orada Alman dağcılarla karşılaştığında; İstiklal Marşı'nı onlarla birlikte söylemiştir¹⁸. Bu ve benzer tür milliyetçi hareketleriyle Tarzan, Manisa bölge sporuna da hizmet etmiş kişi olarak anılır¹⁹.

Gazilerle birlikte resmi geçite katılan ve onlara sık sık “*sırayı bozmayın*” önerisinde bulunan Tarzan'ın, bu sırada çok heyecanlı olduğunun da gözlenmiş olması, gerçek bir Kuvay-ı Milliyeci olarak anılmasına yol açmıştır²⁰.

Cumhuriyet çocuğu olarak Tarzan, Atatürk ya da İsmet İnönü'nün Manisa'ya her gelişlerinde daima onların yanında yer almış; Atatürk'ün ölümü sonrası Anıtkabiri ziyaret etmiş, lahite Manisa'dan getirdiği kır çiçeklerini koymuş ve ellerini havaya kaldırarak dua etmiştir²¹.

b-Çevre dostu olarak Tarzan

Çevre dostu bir Türk olarak kendisini Manisa'nın ağaçlandırılmasına adanmış Tarzan, kişisel çabalarıyla gerçekleştirdiği ağaçlandırma çalışmasına, 1930'ların Manisa Belediye Başkanı Avni Gemicioğlu'nun ağaçlandırma için 1.478 lira ayırmasıyla hız vermiş; daha ilk yıl, beş binden fazla ağaç dikimini gerçekleştirmiştir. Devam eden yıllarda II.Dünya Savaşının ortaya çıkması nedeniyle, Belediye ağaç dikimi için Tarzan'a maddi destek sağlamasa da o, ağaç dikme ve bakım sanatını özveriyle icra etmiştir. 1950'li yılların Manisa Belediye Başkanı Mehmet Sarımsakçı'nın desteği ile Tarzan'ın önderliğinde ağaç dikim ve bakım çalışmaları tekrar hız kazanmış ve Manisa'ya park ve bahçe yapımı devam etmiştir. Bugünkü Muradiye Camisi'nin batısındaki park, o günlerde oluşturulmuştur²².

Ağaç dikiminin çok kolay, bakımının ise çok zor olduğunu iyi bilen ve bunu dostlarına söyleyen Tarzan; onları ancak çocuk gibi sevmekle bakımlarının mümkün olacağına inanmakta ve insanların bırakacağı en önemli mirasın, iyi bakılırsa 500 yıl yaşayan ağaç olduğunu belirtmiştir. Tarzan'ın ağaç sevgisini bilen Dağcılık Federasyonu Başkanı Asım Kurt, Tarzan'dan Ankara'yı da yeşillendirmesini istediğinde, Tarzan: “*Manisa'da binlerce evladım var, onlardan ayrılamam*” diyerek; sadece dikim değil, bakımın da önemli olduğunu vurgulamış ve bu söylediklerini ağaç dikim ve

¹⁸ Aksakal, B. Yeşilin Atası Manisa Tarzanı, Emek Matbaacılık, Manisa, 1993.

¹⁹ “Manisa Bölge Sporunda 50 Yıl”, Cumhuriyetin 75. Yılında Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Yönleriyle Manisa, TC. Manisa Valiliği, 1998.

²⁰ “Gerçek Bir Kuvay-ı Milliyetçi Manisa Tarzanı”, Yeni Asır, 1989.

²¹ Aksakal, B. Yeşilin Atası Manisa Tarzanı, Emek Matbaacılık, Manisa, 1993.

²² Karaöz, S. Hazırlayan, Manisa Belediyesi Tarihçe, Belediye Başkanları, Çalışmaları, Emek Matbaası, Manisa, 1977.

Nihat AYCAN: Cumhuriyet çocuğu ve çevre dostu bir Türk: Manisa Tarzanı

bakımı için yerel bütün imkanları kullanarak göstermiştir. Örneğin, sulamayı, Belediye İtfaiyesi'nin aracına mazot koyarak yaparken; dikim ve bakımı, mahkumlardan yararlanarak gerçekleştirmiştir²³.

Kısaca Manisa'nın ağaç ve yeşilliği ile özdeşleşen Tarzan, Türkiye'deki dağların zirvelerine tırmanmayı tamamlayıp Manisa'ya döndüğünde, kesilmiş ağaçları görünce; *“yokluğumdan yararlanıp ulu çamları kesmişler, evlatlarını kaybetmiş baba gibiyim, göğsüme hançer saplanıyor, dayanamıyorum”* diyerek ağlamış ve kalp spazmı geçirerek hastaneye kaldırılmıştır. Dağların zirvelerine tırmanırken de zaman zaman baygınlık geçiren, ancak doktor önerisini sürekli kabul etmeyen Tarzan'ın durumu bu kez ciddidir. Buna rağmen Tarzan, bahçesi ağaçlık, yeşillik olan Manisa Moris Şinasi Hastanesi'ne yatmaya güçlkle ikna edilmiştir. Aşırı efor nedeniyle kalp büyümesine bağlı yetmezlik teşhisi konulan Tarzan'a, kendisini daha az yorması önerilse de, O tam iyileşmeden hastaneden çıktığı gibi; kent merkezindeki park içerisine hazırlanmış yeni kulübesi yerine, Spil Dağı eteklerindeki ilk kulübesine yerleşerek, işine kaldığı yerden devam etmiştir. Tekrar rahatsızlanması nedeniyle hastaneye kaldırılması gerektiğinde, Tarzan: *“pil bittir”* diyerek gitmek istememiştir. Sağlık şartlarının kötüleşmesi üzerine hastaneye kaldırıldığında, 31 Mayıs 1963 günü vefat etmiştir²⁴. Kısaca Tarzan hastalandığında, Atatürk gibi ölüme meydan okurcasına, sarı zeybek oynamamıştır; ama tıpkı onun gibi daha yapacak çok işi olduğuna inanmış, son anına kadar hastalığını kabul etmemiş, kenti ağaçlandırma ve yeşillendirmeye devam etmiştir.

Manisa kadar, Türk Toplumuna, hatta insanlığa mal olmuş kişi olarak, Tarzan'ın cenazesi devlet töreniyle kaldırılmış; Belediye Başkanlığı ile Valilik görevlerini birlikte yürüten, ağaç kesimi nedeniyle Tarzan ile karşı karşıya gelen Niyazi Araz, mezarı başında, onun kişilik ve çevre çalışmalarını övücü bir konuşma yapmıştır. Bu tarihten itibaren Tarzan, belleklerde bıraktığı iz ile Manisalıların anılarında ve kalplerinde yaşamaya devam etmiştir. Örneğin, Tarzan'ın *“evliya”*, *“şah”* ya da *“oğlan doğumu yaptıran kişi”* olduğu söylentileri, daha onun sağlığında kulaktan kulağa yayılmış; onunla resim çektirmenin uğur getireceğine inanan başta sanatçılar, siyasetçiler, üst yöneticiler olmak üzere birçok kişi, Tarzan'la birlikte resim çektirmiştir²⁵. Günümüzde ise 1950, hatta 1960'lı yılları hatırlayan her Manisalı'nın Tarzan ile ilgili anlatacağı bir anısı mutlaka vardır.

Manisa'nın yeşillik ile parklara kavuşmasında, Tarzan'ın olağanüstü çabası ve katkısı vardır. Onun zamanında oluşturulan park bahçelerin günümüze kadar gelmesi, daha o zamanlarda bunların etrafı çevrilerek koruma altına alınmasıdır. Örneğin, bugünkü Fatih Parkı, Tarzan

²³Aksakal, B. Yeşilin Atası Manisa Tarzanı, Emek Matbaacılık, Manisa, 1993.

²⁴Avan, H. “Sevgi Adamı” Manisa Mektupları, Celal Bayar Üniversitesi Yüksek Öğrenim Vakfı Yayını, 2001; Aksakal, B. Yeşilin Atası Manisa Tarzanı, Emek Matbaacılık, Manisa, 1993.

²⁵ Aksakal, B. Yeşilin Atası Manisa Tarzanı, Emek Matbaacılık, Manisa, 1993.

Nihat AYCAN: Cumhuriyet çocuğu ve çevre dostu bir Türk: Manisa Tarzanı

zamanında Çamlık Parkı olarak oluşturulmuş; etrafı çevrilerek koruma altına alınmasıyla da günümüze kadar gelmiştir 26.

Anlaşılabacağı gibi Tarzan, Türk halk kahramanlarından Köroğlu'nun dürüstlüğü ve mertliğini, Yunus Emre ve Mevlana'nın alçak gönüllüğü ile hoşgörüsünü kişilik potasında eritmeyi başarmış bir halk insanıdır. Bu nedenle Tarzan, Manisa ve Türk Halkı'na mal olmuş, kent merkezine heykelleri yapılmış²⁷, yaşamı filme çekilmiş²⁸ ve unutulmayan efsanelerden sayılmıştır²⁹. Tarzan'ın önemli bir yanı da, Atatürk ilkelerine sahip çıkmadaki kararlığı ile Cumhuriyet çocuğu olduğunu göstermesidir.

Günümüzde Tarzan, Manisa kenti ve halkıyla özdeşmiş, başta sportif etkinlikler olmak üzere, tüm etkinlikler onun adıyla anılır olmuş; hatta ağaçlarla parkların dışında, eğitim kurumları da onun adını almış, sporculara onun adıyla hitap edilmiş³⁰ve Manisa dışındaki Manisalılar kimliklerini onunla bulmuşlardır³¹. Örneğin, Amerika'daki Tarzan, Kemer'deki Tarzan, Ege Üniversiteli Tarzanlar gibi.

Sonuç olarak, ülkemiz ve dünya insanının dikkati Atatürk ilkeleri ile sürdürülebilir kalkınma ve çevre merkezli bir teknolojiye çekilmek isteniyorsa yapılacak iş, Tarzan değerleriyle yeşil bir çevre anlayışını bireylere benimsetmektir. Bunu kişilere kazandırmanın kısa, pratik yolu, ulusal ve uluslar arası çevre günlerinde Tarzan'ı da anmak; onu topluma tanıtmak ve halka, onun gözüyle dünyaya bakma bilinci kazandırmaktır.

²⁶ Karaöz, S. Hazırlayan, Manisa Belediyesi Tarihçe, Belediye Başkanları, Çalışmaları, Emek Matbaası, Manisa, 1977.

²⁷ Özbayır, M.H. "2 Metrelik Tarzan", Hürriyet Ege, 2000.

²⁸ "Günün Filimleri", Milliyet, 2000; 87 Yıllık Film Şeridi, Yeni Şafak, 2001.

²⁹ "Unutulmayan Efsaneler", <http://www.sporgazetesi.com/dagcilik/unut.html>

³⁰ "Manisa Vestel Spor Taraftar Hattı", Yeni Asır, 2002.

³¹ "Manisa Tarzanı" <http://www.manisa.iwarp.com/tarzan.htm>; "Manisa Tarzanı", <http://www.manisalife.com/Manisa/manisa.htm>; "Manisa Tarzanı", <http://www.mgk.2001.8k.com/tarzan.htm>; "Manisa Tarzanı", <http://www.sozluk.sourtime.org>; "Manisa Tarzanı Ahmet Carlak", <http://www.manisa.saglik.gov.tr/kultur.htm>

KAYNAKÇA

- Aksakal, B.* Yeşilin Atası Manisa Tarzanı, Emek Matbaacılık, Manisa,1993.
- Atatürk, K.* Nutuk, Bugünkü dille yayına hazırlayan: Z. Korkmaz, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 1997.
- Avan, H.* “Sevgi Adamı” Manisa Mektupları, Manisa, Celal Bayar Üniversitesi Yüksek Öğrenim Vakfı Yayını, 2001.
- Aycan, N.* Sağlık Sosyolojisi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Yüksek Öğrenim Vakfı Yayını, 2002.
- Çam, D.* (Hazırlayan) “Ege’nin Cesur Yürekleri”, Yeni Asır, 2004.
- Dayıoğlu, E.* “Manisa Tarzanı (Ahmet Bedevi)”, Manisa, 1 (2), 1982.
- “Gerçek Bir Kuvay-ı Milliyetçi Manisa Tarzanı”, Yeni Asır , 1989.
- Giddens, A* Sosyoloji, Yayına Hazırlayanlar: H.Özel-C.Güzel, Ayraç Yayınları, Ankara, 2003 .
- “Günün Filimleri”, Milliyet, 2000; “87 Yıllık Film Şeridi”, Yeni Şafak, 2001.
- Gökçe, B.* Türkiye’nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar, Savaş Yayınevi, Ankara, 1996 .
- Güvenç, B.* Türk Kimliği, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1977.
- Karaöz, S.* Hazırlayan, Manisa Belediyesi Tarihçe, Belediye Başkanları, Çalışmaları, Manisa, Emek Matbaası, 1977.
- “Manisa Bölge Sporunda 50 Yıl”, Cumhuriyetin 75. Yılında Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Yönleriyle Manisa, TC. Manisa Valiliği, 1998.
- “Manisa Vestel Spor Taraftar Hattı”, Yeni Asır, 2002 .
- “Manisa Tarzanı”, <http://www.manisa.ivarp.com/tarzan.htm>
- “Manisa Tarzanı”, <http://www.manisalife.com/manisa/manisa.htm>
- “Manisa Tarzanı”, <http://www.mgk.2001.8k.com/tarzan.htm>
- “Manisa Tarzanı”, <http://www.sozluk.sourtime.org>
- “Manisa Tarzanı Ahmet Carlak”, <http://www.manisa.saglik.gov.tr/kultur.htm>
- Özbayır, M.H.* “2 Metrelik Tarzan”, Hürriyet Ege, 2000.
- Özkalp, E – Kirel, Ç.* Örgütsel Davranış, Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayını Eskişehir, 2001.
- Topan, M.* “Manisa Tarzanı”, Manisa’nın Sesi Mesir, 1 (1), 1979.
- “Unutulmayan Efsaneler”, <http://www.sporgazetesi.com/dagcilik/unut.html>
- Vergin, N.* Siyasetin Sosyolojisi, Bağlam Yayınları, İstanbul, 2003.
- Yeğınobalı, N.* “Manisa Tarzanı”, Manisa 2000, TC. Manisa Vilayeti Yayını, 2000.